

Justin Leemans: akkerbouwer en aardappelteler

Ik neem Phytophthora serieuzer dan ooit.

Justin Leemans uit het Noord-Brabantse Hank, aan de rand van de Biesbosch, heeft samen met zijn vriendin Manon een akkerbouwbedrijf. In 2023 kreeg hij voor het eerst te maken met zware Phytophthora-infecties. Hoe kijkt hij terug op 2023 en hoe gaat hij de controle houden in 2024?

Boer op 17-jarige leeftijd

Justin Leemans is pas 33 jaar maar al 16 jaar boer. Justin: “Mijn vader (Pieter Wout) is jong overleden. Ik was zelf 17 jaar oud en mijn jongere broer 15. Een geluk bij een ongeluk was, dat hij mij van jongs af aan meenam naar het veld en op de tractor. Ik kreeg het boerenbedrijf met de paplepel binnen. Na het overlijden van mijn vader hebben we als gezin besloten het bedrijf voort te zetten. Ik heb mijn vader nog beloofd mijn opleiding weg- en waterbouw af te ronden. ‘Dat is beter dan boer worden’ zij hij. Dat heb ik gedaan en ik heb daar geen spijt van. Maar het was wel heel druk, de boerderij en school, precies in die volgorde.”

Het gewas verzorgen en lezen

Tegenwoordig is 50 ha akkerbouw meest onvoldoende voor een goed inkomen. “Ik doe het bedrijf nu samen met mijn vriendin. Daarnaast werken we beiden parttime in loondienst. Maar in de toekomst zou ik graag fulltime op het bedrijf willen zijn. Daarom doe ik steeds meer zelf. Zo heb ik vorig jaar een combine gekocht en ook een eigen aardappelrooier en zaaimachines. In een goed jaar durf ik te investeren. Het maakt me ook minder afhankelijk. Zeker in een jaar als 2023 is het belangrijk dat je op elk moment kunt schakelen en niet hoeft te wachten op de loonwerker. Tien jaar geleden heb ik mijn spuitlicentie gehaald en een veldspuit gekocht. Ook dat was een bijzondere stap. Mijn vader heeft de spuit kort voor zijn overlijden verkocht en mij gevraagd om niet zelf te gaan spuiten. Toch ben ik blij dat ik die keuze uiteindelijk wel heb gemaakt. Je komt hierdoor dagelijks in de percelen en leert veel beter het gewas te lezen.”

PlanetProof telen

Hoe ziet die gewasverzorging er in de praktijk dan uit? Justin hierover: “We hebben een ruim bouwplan met dit jaar ca. 16 ha granen en graszaad, 8 ha uien, 8 ha suikerbieten, 8 ha groente (rode kool en sperziebonen) en 10 ha aardappelen. Aardappelen en groente telen we PlanetProof. Manon en ik hechten veel waarde aan het bodemleven en de ‘beestjes’ en willen met zo weinig mogelijk werkzame stof werken. Maar natuurlijk is een goede en gezonde opbrengst minstens zo belangrijk. Dat blijft zoeken om de juiste balans te vinden.”

2023 een ‘dramatisch’ aardappeljaar

“2023 was een jaar met pieken en dalen, dus in die zin dramatisch”, vervolgt Justin. Wij telen aardappelen voor consumptie in de supermarkt. Twee rassen: Laudine en Aromata. De Aromata wisten we in 2023 al vroeg te planten. Maar dat was geen onverdeeld succes met enorme waterschade. Zeven weken daarna, begin juni, besloten we daarom een derde deel opnieuw te planten. Een belangrijk leermoment is dat het nieuw geplante deel, dat we uiteindelijk drie weken later rooiden, nagenoeg hetzelfde opbrengt. In feite is het daarna tot de oogst bijzonder lastig geweest. Wij hadden het geluk dat we nog net op tijd konden

rooien. Veel friettelers die pas veel later konden oogsten, hadden dat geluk niet, met soms grote gevolgen.”

‘Bam’ Phytophthora, zo uit het niets

Vanaf juli nam de phytophthoradruk toe. Half augustus reed ik door het gewas en ineens zag ik een aantal grote haarden. Voor mijn gevoel ‘bam’, zo uit het niets. Mijn adviseur erbij geroepen die natuurlijk wist welke middelen ik gebruikte. Hij stelde direct vast: ‘Dit is de EU-43 stam, dat hoef je niet uit te laten zoeken’. Het bleek dat in de directe omgeving meerdere percelen waren aangetast door Phytophthora. We hebben toen curatief ingegrepen. En dat heeft de boel gered gelukkig. Wat mij opviel dat er in het ras Laudina veel meer ziek voorkwam dan in Aromata. Het is zeker iets om in de toekomst rekening mee te houden.”

Inzet van middel Canvas

Er wordt op dit moment veel geschreven en verteld over Phytophthora. Justin daarover. “In 2023 heb ik de keuze gemaakt voor wat langer werkende middelen die goed passen binnen PlanetProof. Uiteindelijk bleek een aantal middelen resistent tegen de EU-43 stam. In de jaren daarvoor maakte ik vanaf de knolzetting wel altijd gebruik van een combinatie met Canvas. In 2023 dus niet. Ik weet nu dat Canvas effectief is tegen EU-43. Ik heb het ook altijd als een sterk middel ervaren, zeker in die combinatie tegen blad- en knolphytophthora. Ik denk Canvas daarom vrijwel zeker weer in te zetten in 2024.”

Combineren, alterneren en controleren

Een breed gedragen advies is nu om middelen te combineren en af te wisselen. Dus niet langer te spuiten in blokken. Het wordt ingewikkelder en misschien ook wel duurder. Maar ik denk dat we dit jaar zeker alle zeilen bij moeten zetten. Natuurlijk kan het meevallen als de zomer droog en heet wordt, maar daar kan je niet op gokken. Welke middelen we gaan inzetten en combineren? Dat stem ik af met mijn adviseur. Daarnaast overweeg ik ook om een BOS-systeem te gaan gebruiken. Ik wil er zo dicht mogelijk bovenop zitten en controle houden. Ik denk dat het me kan helpen om nog beter in te spelen op de actuele situatie. Ik hik nog wel wat tegen de kosten aan, maar denk zeker dat dit het waard is.”